

УДК 007 : 304 : 070

Резніченко В. А.¹, Погребна В.Л.²

¹студ. гр. СН-312 НУ «Запорізька політехніка»

²д-р філол. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

**СТИЛІСТИЧНІ ПОШУКИ В. ВОЗНЮКА У КНИЗІ «ВІДКРИВАЮ
НІДЕРЛАНДИ ПО-УКРАЇНСЬКИ: ДОРОЖНІ ЕСЕЇ»**

Володимир Оксентійович Вознюк – український письменник, есеїст, перекладач, культуролог, поет, літературознавець, громадський діяч, директор

Чернівецького літературно-меморіального музею О. Кобилянської, заслужений працівник культури України. Йому належить одна з найвідоміших книг подорожніх нарисів «Відкриваю Нідерланди по-українськи: Дорожні есеї» (2009). Популярність цієї книги пояснюється не тільки цікавими відомостями та подробицями про історичні, етнографічні, культурні особливості життя нідерландців, професійним тлумаченням подій і фактів, а й численними порівняннями життя людей у Нідерландах і Україні. Стилистичні пошуки В. Вознюка у цій книзі ще не стали предметом вивчення, тому вважаємо цю тему актуальною.

Подорожній нарис відображає і публіцистичну, і художню модель реального світу. З одного боку можна говорити про документалізм, фактографічність, достовірність. З іншого – про образність і художність. Для нарисів може бути характерним художній стиль, використання різноманітних тропів (метафори, епітети, порівняння, іронія, гіпербола), діалектизмів, інтонаційно-синтаксичних засобів (еліпсис, інверсія, антитеза, риторичні звернення та питання). Автор може використовувати побутові сценки, філософські та ліричні відступи, діалоги, пряму та непряму мову, експресивну лексику. Це допомагає зробити текст більш цікавим та «живим».

У книзі Володимира Вознюка «Відкриваю Нідерланди по-українськи: Дорожні есеї» наявні епізоди, які характеризуються образністю і художністю. Публіцист вдається до вживання засобів увиразнення мови, тропів (метафори, порівняння, епітети), інтонаційно-синтаксичних засобів (риторичні звернення та питання, інверсія), крилатих виразів, приказок. Найчастіше публіцист послуговується таким різновидом метафори, як уособлення (персоніфікація), надаючи неживим об'єктам та явищам ознак живої природи або людських рис і якостей: «у долинах і по узгір'ях чіткими рядами тягнуться до сонця виноградники» [1, с. 3], «сірі хмари окупували небо повністю» [1, с. 27], «Ріка Мозель, що пропливає через Трір, того дня була привітною. Спокійно, поважно несла баржі, невеличкі судна, моторні човни» [1, с. 4], «сірі хмари окупували небо повністю» [1, с. 27].

У реченні «Хвилини через двадцять вітер почав кидатися негустими й дрібними краплями дощу – прекрасна ілюстрація до анекдота, пов'язаного з Леонідом Кравчуком, коли той стверджує, що пройде поміж краплями» наявні не тільки метафори, епітет, а й ремінісценція, цитування слів колишнього президента України, Леоніда Кравчука, які мають певний підтекст, демонструють політичний хист Леоніда Макаровича знаходити компроміси [1, с. 27].

В. Вознюк неодноразово із захопленням та гордістю говорить про працелюбність, наполегливість нідерландців, про їх здобутки і досягнення. Він вважає, що досвід цього працелюбного народу може бути прикладом для

українців, наводить крилатий вираз Б. Грінченка «Праця єдина з недолі нас вирве» [1, с. 215].

Автор, який надає інформацію про амстердамський зоопарк (розділ «Справи буденні та святкові»), відтворює сценку, в якій розповідається про мавп. Цей епізод просякнутий гумором: «А у вольєрі, де розміщені кайзермавпи, повеселилася вся моя родина. Кайзермавпи – дуже своєрідні примати. Вони невеличкі, тендітні, вкриті чорною шерстю, а мордочку обрамляють білі-білі вуса. Як на диво, точно такої конфігурації і мої сиві. Дружина, донька та внуки дружно вигукнули: «Дідусь!». Всі розсміялися, сміявся по-дивовано і я» [1, с. 104].

Емоційний фон допомагають створити і порівняння: «А погода в Нідерландах буває такою, як примхлива жінка – настрої змінюється непередбачувано» [1, с. 27]; «Складається враження, що хтось зверху, десь там високо-високо вгорі, наче священик кропилом, освячує землю» [1, с. 27].

Із жанрів усної народної творчості Володимир Вознюк найчастіше використовує приказки, причому і голландські, і українські. Говорячи про працьовитість, креативність, наполегливість голландців, автор інтерпретує українську приказку, вкладає в неї новий зміст: «Можна впасти на рівному місці», – люблять казати українці, а можна й на голому місці витворити щось варте уваги – підтверджують жителі Нідерландів» [1, с. 92].

Описуючи особливості побуту голландців, їх звичаї, правила поведінки, автор пригадає давню приказку: «До чужого монастиря не йдуть зі своїм статутом» [1, с. 115] і анекдот про те, що «радянських шпигунів іноземні розвідки виявляли насамперед через мітки під оком, котрі залишалися після того, як ті шпигуни пили чай. Вони, мовляв, не знали, що ложечку після розмішування цукру обов'язково треба вийняти з посудини. А ота клята ложечка і залишала свій слід – малесенькі синячки на обличчі. Анекдот залишається анекдотом, бо ж знаємо, що на радянську розвідку працювало чимало людей високої культури, були й аристократи, але, не забуваймо, кожна нація, кожен народ мають свої особливі закони...» [1, с. 115].

Володимир Вознюк у подорожніх нарисах не тільки зображує, що бачить під час відвідування Німеччини, Люксембургу, Бельгії, Нідерландів, а й користується своїми знаннями, спогадами з попередніх поїздок попередніми записами, посилається на інші джерела, цитує їх (словники, енциклопедії, журналістські статті, науково-популярна література, інтернет-повідомлення, статистика, художня література). Зрозуміло, що у наукових джерелах, історичних довідках використовується наукова термінологія. Саме науковий стиль характеризується наявністю термінів, точністю і логічністю думки, її послідовним поданням і об'єктивністю викладу, що є характерним і для деяких епізодів книги «Відкриваю Нідерланди по-українськи: Дорожні есеї».

Наприклад, говорячи про національні голландські одяг та взуття, публіцист посилається на наукові джерела, путівники для туристів: «З етнографічної літератури довідуємось, що народні голландські костюми в сільській місцевості носили ще в перші десятиліття XX століття» [1, с. 122]; «Туристичні путівники по Голландії стверджують, що народні костюми ще носять жителі острова Маркен і в деяких рибацьких селах, але, мені підказали, те робиться задля туристів» [1, с. 124].

Автор описує схожий на_корабель комплекс «Немо» в Амстердамі, центр популяризації та практичної реалізації природничих і наукових знань, де кожен з відвідувачів (будь-якого віку) може опанувати «основні закони фізики, хімії, біології і навіть психології, збагачує свої знання про властивості води, сонця, повітря, дію магнітів, електророзрядів, опір металів, силу удару, передачу звукового сигналу, про розумові можливості людини та інше» [1, с. 105].

Таким чином, для яскравого розкриття авторської думки В. Вознюк у своїй книзі «Відкриваю Нідерланди по-українськи: Дорожні есеї» використовує і художній, і науковий, і публіцистичний стиль. Тут наявні різні види образного зображення (опис подій, фактів, людей, тварин, живої та неживої природи, пам'яток архітектури, живопису та скульптури, які викликають у читачів певні уявлення, наявність художніх деталей), тропи (метафори, порівняння, епітети), інтонаційно-синтаксичні засоби (риторичні звернення та питання, інверсія), крилаті вирази, приказки, анекдоти тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вознюк В. А. Відкриваю Нідерланди по-українськи: Дорожні есеї / В. А. Вознюк. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2009. – 232 с.